

ВІДГУК
Офіційного опонента
на дисертаційну роботу Компанець Катерини Андріївни
«Організаційно-економічне обґрунтування принципів та методів управління підприємством (на прикладі туристичної організації)»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дослідження.

Туризм набуває виняткового значення як фактор розвитку міжгалузевих зв'язків і ринкових відносин, додаткового джерела надходження валути в державний бюджет. В умовах розвитку ринкових відносин та інтеграції України у світовий економічний простір виникає потреба в активізації діяльності управлінського персоналу всіх рівнів з метою розширення ринку та створення підстав для реалізації економічних інтересів.

Особливо це стосується підприємств туристичної галузі, які є потенційно прибутковими, але потребують розробки механізму ефективного управління і просування туристичного продукту на ринок товарів і послуг. Існуючі принципи управління підприємствами не повно мірою враховують специфіку формування конкурентоспроможного туристичного продукту в сучасних економічних умовах. В зв'язку з цим виникає необхідність обґрунтування теоретичних підходів щодо принципів і методів управління підприємствами туристичної галузі в умовах дії глобалізації них процесів.

Проведений автором компонентний аналіз дефініцій принципів управління туристичним ринком на різних його рівнях показав, що найменш дослідженими є питання внутрішнього організаційного управління та формування туристичного продукту, без якого неможлива діяльність будь-якого туристичного підприємства.

В зв'язку з цим тема дисертаційного дослідження Компанець К.А., яка присвячена організаційно-економічному обґрунтуванню принципів та методів управління підприємством, є актуальною, має наукове та практичне значення для підвищення ефективності діяльності вищезазначених суб'єктів господарювання.

Актуальність дослідження підтверджується зв'язком дисертаційної роботи з науково-дослідними роботами кафедри менеджменту Національного транспортного університету за темами: «Організаційно-економічні проблеми транспортного комплексу України на сучасному етапі розвитку» та «Теоретичні основи удосконалення системи управління підприємствами транспортного комплексу», у виконанні яких дисертант взяв безпосередню участь як відповідальний виконавець.

2. Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і результати дослідження, а також практичні рекомендації щодо їх застосування характеризуються високим ступенем достовірності і обґрунтованості. Усі отримані наукові результати базуються на опрацюванні й творчому осмисленні досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі економіки туристичних підприємств, управління ними з використанням сучасних наукових методів дослідження, за допомогою яких детально розглянуто, систематизовано та опрацьовано значний масив статистичної інформації.

Практична реалізація рекомендацій та методичного підходу до формування оптимального туристичного маршруту використовуються в діяльності ТОВ «Туристична пошта» (акт впровадження № 2814 від 12.01.2015р.), ТОВ «Краєвид» (акт впровадження № 102 від 13.01.2015 р.), ТОВ «Унітерра-ІІІ» (акт впровадження № 101/09 від 09.02.2015р.).

Окремі положення та практичні рекомендації дисертаційного дослідження впроваджено в навчальний процес Національного транспортного університету на кафедрі менеджменту та туризму під час викладання дисциплін: «Діяльність туристичної самодіяльної організації», «Туристичне країнознавство», «Рекреаційні комплекси», «Організація діяльності туроператора» (акт впровадження №2010/08-09 від 04.08.2014р.).

3. Наукова новизна проведеного дослідження.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в подальшому розвитку і поглибленні існуючих, а також обґрунтуванні нових теоретичних, методичних та прикладних аспектів організаційно-економічного обґрунтування принципів та методів управління туристичними підприємствами для підвищення ефективності їх господарювання.

До суттєвих наукових результатів, одержаних в дисертаційній роботі Компанець К.А., слід віднести наступні:

1. Здобувачем вперше запропоновано застосування принципу конвергенції в управлінні туристичними організаціями, який розкриває інтерпретацію процесів глобалізації в контексті консолідованого об'єднання суб'єктів туристичного ринку з метою підвищення ефективності їх діяльності та посилення конкурентоспроможної позиції на ринку туристичних послуг.

2. В дисертаційній роботі дисертантом обґрунтовано систему цільових орієнтирів організаційно-економічного адаптування методів і принципів управління туристичними підприємствами, застосування яких дозволяє за результатами багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу в режимі реального часу оптимізувати процес формування туристичного маршруту.

3. Доведено актуальність визначення та застосування принципів управління в авторській розробці, які забезпечують адоптацію діяльності туристичних підприємств до потреб споживачів та можливість оперативно оновлювати асортимент послуг (маршрутів), що є основою підвищення конкурентоспроможності туристичного продукту.

4. Сформовано показники оцінювання туристичного продукту, удосконалено шкалу оцінки рівня привабливості території здійснення туристичної подорожі та запропонована нова термінологія «Пріоритетна територія подорожі» та «Пріоритетно-цінний об'єкт». Використання цих понять дозволило систематизувати туристичні об'єкти за факторними групами та обґрунтувати критерії вибору об'єктів подорожі.

Виходячи з аналізу існуючих методів і методик, здобувачем удосконалено науковий підхід до формування конкурентоспроможного туристичного продукту, складовими якого стали: алгоритм та формалізована модель формування оптимального туристичного маршруту, програмне забезпечення моделі та алгоритм впровадження методичного підходу.

4. Зміст та оформлення дисертації.

Дисертаційна робота викладена на 233 сторінках комп’ютерного набору, містить 28 таблиць та 33 рисунки. Список використаних джерел налічує 189 найменувань, розміщених на 21 сторінці. Дисертація має додатки на 51 сторінці. Основний текст дисертаційної роботи складає 161 сторінку.

Зміст дисертації відображає поставлену мету та її успішне досягнення, наукові завдання вирішені у повній відповідності до предмету дослідження. Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, складається з трьох розділів, в яких проведено глибокий аналіз сучасних методів та принципів управління, в результаті чого було сформована принцип конвергенції та запропоновано групу принципів формування конкурентного туристичного продукту.

Розроблено методичний підхід до формування конкурентоспроможного туристичного продукту шляхом створення формалізованої моделі та програмного забезпечення її впровадження. Практична реалізація розроблених методичних рекомендацій та програмного забезпечення по створенню конкурентоспроможного туристичного продукту (маршруту) підтверджена

економічною ефективністю їх використання на трьох туристичних підприємствах.

Дисертантом отримано три свідоцтва про реєстрацію авторських прав на методичні рекомендації по формуванню оптимального маршруту.

Дисертаційна робота оформлена у відповідності з вимогами Вищої атестаційної комісії України.

5. Повнота викладених наукових положень та висновків у опублікованих працях.

Публікації Компанець К.А. повною мірою відображають результати дослідження, винесені на захист дисертаційної роботи. Основні положення та результати опубліковані в 22 наукових працях, в тому числі: 8-у фахових виданнях, 3-у закордонних виданнях, 11- у матеріалах наукових конференціях.

Зміст автoreферату відповідає структурі та висновкам дисертаційної роботи та ідентичний з основними положеннями дисертації.

6. Зауваження та дискусійні положення

В дисертаційній роботі є певні зауваження та дискусійні положення, які полягають у наступному:

1. Наведені на рис. 1.7, стор. 47 показники роботи суб'єктів туристичної діяльності потребують додаткового пояснення з точки зору доходів від надання туристичних послуг і доходів від екскурсійної діяльності.

2. Представлена на рис. 2.6, стор. 65 загальна вибірка детермінант впливу на формування туристичного маршруту потребує пояснень, якими одиницями виміру оцінюються показники.

3. Нечітко сформовані положення щодо розробки шкали оцінки привабливості території здійснення туристичної подорожі.

4. Недостатньо окреслено вимоги до вибору туристичного маршруту, виходячи з аналізу великої кількості літературних джерел з цього напряму.

5. Потребує додаткового пояснення вираз «...розробка картографічних карт...» для вибору найбільш значущих компонентів туристичної цінності території і як це застосовується в подальших розрахунках.

6. У табл. 3.7 на стор. 125 наведені тарифи на перевезення пасажирів автомобільним транспортом у м. Києві залежно від тривалості поїздки, але не пояснюється вартість пасажирських перевезень по України за 1 км.

7. Представлена на рис. 3.13 на стор. 151 залежність ціни на туристичну послугу від завантаженості автобуса слід було б докладніше деталізувати в тексті дисертації стосовно характеристики новоствореного туристичного маршруту.

7. Загальні висновки.

1. Дисертаційна робота Компанець К.А. «Організаційно-економічне обґрунтування принципів та методів управління підприємством (на прикладі туристичної організації)» є самостійно виконаним і завершеним науковим дослідженням з аргументованими висновками та розробками, які відображають нові науково обґрунтовані результати, що мають як теоретичну, так і практичну цінність для подальшого вдосконалення і підвищення якості обслуговування туристів.

2. В роботі містяться всі необхідні дані, що характеризують її як завершену самостійну наукову працю, яка є суттєвим внеском в розширення теорії управління підприємствами, зокрема туристичної сфери, і сприяє їх ефективному подальшому розвитку в умовах постійної зміни ринкового середовища.

3. Здобувач показав глибокі теоретичні знання в обраному науковому напрямі, володіє сучасними методами дослідження.

4. Дисертаційна робота має наукову новизну і практичну значущість. Її результати були впроваджені у практичну діяльність трьох туристичних організацій (підприємств) та використовуються у навчальному процесі Національного транспортного університету при підготовці спеціалістів з менеджменту в туризмі.

5. Публікації автора повною мірою розкривають зміст дисертаційної роботи.
6. Тема дисертації відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).
7. Дисертаційна робота «Організаційно-економічне обґрунтування принципів та методів управління підприємством (на прикладі туристичних організацій)» відповідає вимогам, що висувають до кандидатських дисертаційних робіт (п.п 9,11,12,13,14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року), автореферат дисертації розкриває основні її положення і висновки та відповідає їй за структурою та змістом.
8. Враховуючи наукову новизну, теоретичну і практичну цінність проведеного дисертаційного дослідження, Компанець Катерина Андріївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Чернігівського національного
технологічного університету

Д.О. Сугоняко

Сугоняко Р.О.

Стріб. іменем д/н Білячеко

16.12.2015р